

Tục thờ thánh Tam Giang ở vùng ngã ba Xà (Nghiên cứu trường hợp: Làng Đoài, xã Tam Giang, huyện Yên Phong, tỉnh Bắc Ninh và làng Mai Thượng, xã Mai Đình, huyện Hiệp Hòa, tỉnh Bắc Giang) : / Nguyễn Thị Thu Trang ; Nghd. : PGS.TS. Hoàng Lương . - H. : ĐHKHXH & NV, 2009 . - 240 tr. + CD-ROM

Tóm tắt: Chương 1. Tổng quan về địa bàn và tình hình nghiên cứu: Quan niệm dân gian về tục thờ Thánh Tam Giang; Vị trí địa lý và đặc điểm tự nhiên vùng Ngã Ba Xà; Tình hình cư dân và kinh tế, văn hóa, xã hội vùng Ngã Ba Xà. Chương 2. Quần thể di tích thờ Thánh Tam Giang: Truyền thuyết, thần tích về Thánh Tam Giang; Quần thể di tích và vai trò của nó trong tục thờ Thánh. Chương 3. Phụng thờ thánh Tam Giang qua lễ hội và phong tục: Lễ hội truyền thống và tục thờ Thánh ở làng Đoài; Lễ hội truyền thống và tục thờ Thánh ở làng Mai Thượng; Lễ hội và phong tục ở một số làng ven sông Cầu; Một số thay đổi trong lễ hội và phong tục của cư dân vùng Ngã Ba Xà. Chương 4. Giá trị văn hóa- lịch sử của tục thờ: Giá trị văn hóa của tục thờ; Giá trị lịch sử của tục thờ; Bảo tồn và phát huy tục thờ trong đời sống đương đại

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	3
DANH MỤC BẢNG, BIỂU, HÌNH MINH HỌA	4
MỞ ĐẦU	5
1. Lý do chọn đề tài	5
2. Mục đích nghiên cứu và đóng góp của Luận văn	6
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	7
4. Nguồn tư liệu và phương pháp nghiên cứu	7
5. Cấu trúc của Luận văn	9
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ TÌNH HÌNH VÀ ĐỊA BÀN NGHIÊN CỨU	10
1.1. Quan niệm dân gian về tục thờ Thánh Tam Giang.....	10
1.1.1. Khái niệm tín ngưỡng thờ tự nhiên.....	10
1.1.2. Lịch sử hoá thần tự nhiên.....	11

1.1.3. Quan niệm dân gian về tục thờ Thánh Tam Giang ở vùng Ngã Ba Xà.....	12
1.2. Tổng quan về tình hình nghiên cứu.....	13
1.3. Vị trí địa lý và đặc điểm tự nhiên vùng Ngã Ba Xà.....	17
1.3.1. Vị trí địa lý	17
1.3.2. Đặc điểm tự nhiên	19
1.4. Tình hình dân cư và kinh tế, văn hóa, xã hội vùng Ngã Ba Xà.....	21
1.4.1. Tình hình dân cư và kinh tế- văn hoá- xã hội làng Đoài.....	21
1.4.2. Tình hình dân cư và kinh tế - văn hoá – xã hội làng Mai Thượng.....	24
Tiểu kết chương 1.....	26
Chương 2. QUẦN THỂ DI TÍCH THỜ THÁNH TAM GIANG.....	29
2.1. Truyền thuyết, thần tích về Thánh Tam Giang	29
2.1.1. Nội dung (tóm tắt truyền thuyết).....	29
2.1.2. Truyền thuyết, thần tích ở làng Đoài.....	31
2.1.3. Truyền thuyết, thần tích ở làng Mai Thượng	32
2.1.3. Truyền thuyết, thần tích ở các làng ven sông Cầu.....	33
2.2. Quần thể di tích và vai trò của nó trong tục thờ Thánh.....	36
2.2.1. Quần thể di tích thờ TTG tại làng Đoài.....	37
2.2.1.1. Đền Xà.....	38
2.2.1.2. Đình làng.....	42
2.2.1.3. Miếu thờ Đạm Nương.....	45
2.2.2. Quần thể di tích thờ TTG ở làng Mai Thượng.....	46
2.2.2.1. Đền làng Mai Thượng.....	46
2.2.2.2. Miếu thờ Đạm Nương.....	49
Tiểu kết chương 2.....	51
Chương 3. PHỤNG THỜ THÁNH TAM GIANG QUA LỄ HỘI VÀ PHONG TỤC	55
3.1. Lễ hội truyền thống và tục thờ Thánh ở làng Đoài	56
3.1.1 Phần chuẩn bị lễ hội.....	56
3.1.2. Rước nước.....	57
3.1.3. Chính hội.....	57
3.2. Lễ hội truyền thống và tục thờ Thánh ở làng Mai Thượng	61
3.2.1. Hội tung hoa.....	61
3.2.2. Hội bơi chải.....	65
3.3. Lễ hội và phong tục ở một số làng ven sông Cầu.....	71
3.3.1. Hội Kéo co làng Hữu Chấp.....	71
3.3.2. Hội vật cầu làng Vân.....	75
3.3.3. Lễ tắm phồng làng Châm Khê.....	77

3.4. Một số thay đổi trong lễ hội và phong tục của cư dân vùng ả gã Ba Xà....	80
Tiểu kết chương 3.....	88
Chương 4. GIÁ TRỊ VĂN HÓA – LỊCH SỬ CỦA TỤC THỜ TTG.....	90
4.1. Giá trị văn hóa của tục thờ TTG.....	90
4.1.1. Vai trò của tục thờ TTG đối với đời sống cư dân.....	90
4.1.2. Giá trị văn hoá, thẩm mỹ.....	92
4.2. Giá trị lịch sử của tục thờ TTG.....	95
4.3. Bảo tồn và phát huy tục thờ trong đời sống đương đại.	97
Tiểu kết chương 4.....	101
KẾT LUẬN	103
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	106
DANH SÁCH NHỮNG NGƯỜI CUNG CẤP TƯ LIỆU.....	110
PHỤ LỤC	113